

PRAVÝ STŘEDOVĚK (12. – 15. stol.)

2. Naše země v období pravého středověku

Řekněme si, že v tomto období se u nás na trůně vystřídalily dvě generace. Tu první už známe z minulé kapitoly. Byli to totiž Přemyslovci, kteří zde nyní získávají dědičně královskou korunu a s ní i určité svobody či lepší postavení vůči německým císařům. K tomu, aby si tuto cennost mohli naši vládci pravidelně nasazovat na hlavu, nás opravňovala listina vydaná v jižních částech Evropy, totiž Zlatá bula sicilská. Zmiňovat vám rok vydání považuji opravdu za banální. Vždyť tento letopočet znají děti na I. stupni základní školy. Škoda jen, že si už málokdo uvědomí, k čemu tehle papír skutečně byl.

Výsady této dědičné buly získal za své zásluhy Přemysl Otakar I. (1197-1230) a právě on je považován za prvního z tzv. „posledních Přemyslovců“. Myslím, že není nijak těžké pamatovat si jména jednotlivých panovníků této řady. Stíhají se zde totiž pouze dvě jména (otcové zřejmě nebyli zrovna nápadití). Po Přemyslovi totiž dosedl na trůn Václav I. (1230-1253), což byl samozřejmě jeho syn a uvádí se, že to neměl za svého panování zrovna jednoduché. Když proti němu nestála šlechta, třásl se zase před tajemnými Mongoly, kteří se neustále přibližovali nebezpečně rychle z východních krajin (a odtamtud nepřicházelo většinou nic dobrého). Ti se sice přes naše krajiny přehnali velmi rychle (údajně to mělo trvat nějakých čtrnáct dní), ale za chvíli tu stál proti Václavovi dokonce jeho vlastní syn, kterého národ vcelku podporoval.

Samozřejmě, že nesl jméno svého dědečka, jen si přidal za své jméno další zářez. Mluvíme tedy o Přemyslu Otakaru II. (1253-1278), tzv. „králi železném a zlatém“. Ani ten si zrovna od všelijakých válek neodpočinul, ale pravdou je, že na rozdíl od svého táty měl kolem sebe více stoupenců. Také proto se mu podařilo dobýt pro naši korunu tak velké území, že jsme začali na chvíli dokonce sousedit s mořem, a to by myslím pro nás bylo vcelku atraktivní i dnes. No však se toho nejspíš v EU brzy dočkáme☺. Jenže i tento vladař s mocnou autoritou najde brzy své odpůrce. Smutné asi trochu je, že se jeho hlavním zrádcem stal rytíř, který mu kdysi v jedné velké bitvě zachránil život. Jmenoval se Záviš z Falkensteina (pocházel ze šlechtického rodu Vítkovců) a právě on svým činem kreslí nad českou historií jeden velký otazník.

Když se ale k vládě dostane další Přemyslovec, Václav II. (1283-1305), může se nám tato záhada alespoň trochu poodhalit. V této době se totiž Záviš tajně oženil (no asi to moc tajné nebylo, když o tom dnes mohu psát) s královnou-vdovou, Kunhutou. Spočítal si tedy, že když napomůže k porážce krále železného a zlatého, otevře se mu cesta k jeho manželce, pro jejíž srdce dříve tak krásně vítězil v jednotlivých rytířských turnajích? Václav II. to ale rychle zarazil, když ho nechal, jakmile sám trochu povyrosl, setnout.

Tím posledním Přemyslovcem na našem trůně se stal Václav III. a musím poznamenat, že jeho vládu nemá cenu nijak rozpívat. On totiž bude vládnout pouze jediný rok (1305-06). Někdo na něj totiž spáchal atentát. Kdo, to se nám zatím stále nepodařilo vypátrat a musím přiznat, že to už dnes policie myslím vzdala.

Historici však říkají, že vrahy mohli být klidně Lucemburkové, kteří po krátkém mezičase nakonec Přemyslovce na našem trůně vystřídali. A nejen to, oni se dostali také na místo císařů (i když ne všichni). Ten první se jmenoval Jan Lucemburský (1310-1346) a už od začátku dával dost jasně najevo, že ho politika zrovna dvakrát nebaví. Raději si jezdil po svých zámcích, na francouzských dvorech trénoval lukostřelbu a šerm, v lese se pak honil za zvířátky. Navíc česky ani neuměl a vydržel v té naší kotlině sotva deset let, ne nadarmo ho nazývali „králem cizincem“. Ale panovat ho nějaký čas naše šlechta přece jen nechala. Mít neschopného vladaře, to nese totiž právě pro ni všelijaké možnosti uplatnění a svobody.

Jakmile se ovšem naše země začne propadat do stále větších problémů, všimnou si čeští zástupci vzdělaného a cílevědomého Janova syna. Původně se jmenoval Václav, ale my ho známe pod jeho jménem novým, které převzal od svého kmotra. Na český trůn a císařský post v říši současně se dostává tedy jako Karel IV. (českým králem 1346-1378). A mít za českého panovníka císaře, který zná náš jazyk stejně tak dobře jako i jazyky další, nebývá zase tak špatné. Zvláště v té chvíli, když chce udělat všechno pro to, aby se stala Praha centrem téměř celé Evropy.

Nebyla špatná pro naši zem ta druhá fáze středověku! Jenže po Karlovi dosedli postupně na trůn také jeho dva synové, Václav IV. (1378-1419) a Zikmund Lucemburský (1436-37) a to už se naše země točila ve víru velké občanské války, kterou měl údajně započít samotný rektor Karlovy univerzity, Jan Hus. Toto období podle naší datace sice do středověku ještě patří, ale na druhé straně je to už jakýsi mezník pro dobu zcela novou, tedy renesanci. Nechme si tedy tento problém na pozdější časy a nekažme si léta „rozkvětu“ nějakým bojem, stejně už nemáme v této kapitole žádný prostor.